

از هفته گذشته و با تحویل لایحه بودجه دولت به مجلس که از ارقام سسند دخل و خرج دولت در ۱۴۰۵ رونمایی شد، موضوع مالیات‌ها به ویژه مالیات بر ارزش افزوده مورد توجه رسانه‌ها، کارشناسان و نمایندگان مجلس قرار گرفته است.
مجموع ارزیابی اظهارات نمایندگان تاکنون نشان می‌دهد احتمال چکش کاری و کاهش رقم مالیات بر ارزش افزوده در بودجه زیاد است.

■ ■ ■

بار قابل توجهی از افزایش رقم مالیات در سال آینده همچنان بر دوش دهک‌های کم در آمد و طبقه شفاف جامعه است. دولت در بودجه سال ۱۴۰۵ درآمدهای مالیاتی را ۲۷۰۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی کرده است، یعنی رشدی معادل ۵۰ درصد به درآمدهای وصولی داده است، گرچه ظرفیت مالیاتی کشور با توجه نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی در مقام مقایسه با سایر کشورها بسیار کم و فاصله زیادی دارد، ولی در بودجه ۱۴۰۵ بخشی از مالیات وصولی با افزایش ۲ درصدی مالیات بر ارزش افزوده تأمین خواهد شد. با توجه به اینکه مالیات بر ارزش افزوده از نوع مالیات‌های غیرمستقیم است و از مصرف‌کنندگان نهایی یعنی از آحاد مردم اخذ می‌شود، بار مالی آن بر مصرف‌کنندگان با درآمدهای پایین خواهد بود و افرادی با درآمدهای بالا فشار کمتری بر آنها وارد می‌شود.

با این حال رئیس سازمان برنامه و بودجه تأکید کرد منابع حاصل از این افزایش به اقشار ضعیف پرداخت خواهد شد. پورمحمدی گفت: «مالیات بر ارزش افزوده را کسانی پر داخت می‌کنند که مصرف زیادی دارند. کسی که کت و شلوار ۵۰میلیونی می‌خواهد بپوشد، ۲ درصد از آن را باید بدهد که به قشر ضعیف بدهیم»

■ **انتقاد از فشار مستقیم مالیات‌ها بر عموم جامعه**

موضوع مالیات‌ها در روزهای اخیر مورد توجه نمایندگان مجلس قرار گرفته و جلساتی پیرامون آن با برخی اعضای اقتصادی دولت برگزار شده است.

علی نیکزاد کم‌رین، نایب رئیس مجلس شورای اسلامی در نشست با حضور وزیر امور اقتصادی و دارایی، رئیس سازمان امور مالیاتی کشور و جمعی از نمایندگان گفت: «وزیر امور اقتصادی و دارایی چندین بار مطرح کردند که اثر تئوری

اصلاحات انرژی در کشورهایی که با مشکلات اقتصادی همچون کسری بودجه و وابستگی به سوخت‌های فسیلی روبه‌رو هستند، ضروری است، اما تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد این اصلاحات به دلایل مختلفی شکست می‌خورند.

■ ■ ■

ایران طی سه سال گذشته ۱۲ میلیارد دلار سوخت وارد کرده و در عمل ۱۲۷ میلیارد دلار یارانه پنهان انرژی بر پرداخت می‌کند. برخی کارشناسان معتقدند بخشی از تورم نزدیک به ۵۰ درصد امروز، ناشی از کسری بودجه ارزی حاصل از همین واردات سوخت است. به سوی دیگر پر داخت این یارانه‌ها به‌شدت ناعادلانه بوده است. بر اساس گزارش‌ها، دهک دهم جامعه ۲۲ برابر هکل اول از یارانه انرژی بهره می‌برد.

در این شرایط امسال حدود ۳۵ درصد کشور با قطعی برق و گاز مواجه بودند. طبق برآوردهای صورت گرفته ادامه روند فعلی می‌تواند موجب شود تا ۶۰ درصد کشور سال آینده با قطعی برق و گاز مواجه شوند. از این رو اصلاحات انرژی در کشور ضرورتی جدی است، چراکه ناترازی انرژی در کشور نه فقط یک مسئله، بلکه به چالش ملی تبدیل شده است.

تجربیات جهانی نشان می‌دهد موفقیت اصلاحات انرژی نیازمند رعایت الزاماتی است. در دهه گذشته، اصلاح یارانه‌های انرژی در سطح جهان تجربه‌ای پرچالش بوده است. نتایج مطالعات صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد از ۲۸ نمونه، ۱۲ مورد اصلاح موفقیت آمیز و ۱۱ مورد موفقیت جزئی داشته و پنج مورد ناموفق بوده‌اند.

اصلاحات موفق، کاهش تدریجی یارانه‌ها، بهبود کارایی شرکت‌های دولتی و افزایش درآمدهای دولت را به همراه داشته است، در حالی‌که اصلاحات ناموفق با عقب‌گرد قیمت‌ها یا ناکامی در افزایش بهره‌وری همراه شده‌اند.

■ **علت ناترازی انرژی در کشور**

کم‌توجهی به بهره‌وری و قیمت‌گذاری غلط دو موضوعی است که کارشناسان به عنوان عوامل

هزینه نمی‌شود و معافیت مالیاتی حداقل ۵۰۰ همت در مقابل ۶۰۰ همتی است که کل بودجه عمرانی محسوب می‌شود».

■ **استفاده از منابع مالیات بر ارزش افزوده برای کالابرگ، کارایی لازم را ندارد**

حبیب قاسمی، عضو کمیسیون عمران مجلس نیز با انتقاد از اثرات افزایش ۲ درصدی مالیات بر ارزش افزوده گفت: «هدف از این افزایش، ارتقای منابع بودجه‌ای از حدود هزار و ۸۲۰ همت به ۲ هزار و ۷۳۰ همت است که نشان دهنده رشد حدود ۵۰ درصدی است. حدود ۴۰ درصد این افزایش ناشی از تورم و افزایش قیمت کالاها و خدمات است.»

قاسمی افزود: «با توجه به تأثیر این افزایش بر تورم

و گرانی کالاها و خدمات، این اقدام فشار مستقیم بر مردم وارد می‌کند. گویا هدف از دریافت مالیات، تأمین منابع دولت است، اما دولت بخشی از این منابع را به صورت کالابرگ بازمی‌گرداند که عملاً ممکن است به تمام دهک‌ها نرسد، در حالی که دریافت مالیات از ارزش افزوده برای همه مصرف‌کنندگان یکسان است.»

وی همچنین به اهمیت معافیت‌های مالیاتی اشاره کرد و گفت: «تعدیل معافیت‌های مالیاتی می‌تواند جایگزین افزایش درصد مالیات شود. بسیاری از معافیت‌ها به شرکت‌ها، مؤسسات، افراد دارای توان مالی بالا تعلق می‌گیرد، بنابراین از دیدگاه عدالت مالی بهتر است به جای افزایش ۱۰ درصد به ۱۲ درصد، معافیت‌ها

رضا دهشیری | جوان

بازنگری شود.» قاسمی بیان کرد: «با توجه به فشار مالی مستقیم بر مردم و اثر تئوری این اقدام، تأمین منابع دولت است، اما دولت بخشی از این پیش‌بینی می‌شود این موضوع در کمیسیون تلفیق بودجه به عنوان یک چالش جدی مطرح شود و مجلس راه‌حل‌های جایگزین مبتنی بر عدالت مالی و کاهش معافیت‌های غیرضروری را بررسی کند».

■ **هشدار درباره فشار مضاعف بر خانوارها و تقاضای مصرفی**

عدالت مالیاتی، گمشده نظام اقتصادی کشور است. در سال‌های گذشته و با کاهش اتکا به درآمدهای پایدار نفتی، اگر چه درآمدهای مالیاتی افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است اما فشار مالیات بیشتر بر دوش طبقات شفاف

به جای فشار مستقیم بر مردم در معافیت‌های مالیاتی بازنگری شود

احتمال مخالفت مجلس با افزایش مالیات بر ارزش افزوده

جامعه به ویژه کارمندان و بخش تولید بوده و موضوع افزایش پایه‌های مالیاتی همچنان مورد کم توجهی قرار گرفته است.

به عنوان مثال در شرایطی که سال‌های سال بر لزوم دریافت مالیات از خانه‌های خالی به عنوان راهکاری برای مدیریت عرضه مسکن تأکید شده است دولت در سال آینده مالیات این بخش را نه تنها افزایش نداده، بلکه کاهش ۶۰ درصدی نیز داده است. در موضوع مالیات بر ارزش افزوده نیز شاهد همین روند سیاستگذاری هستیم. در واقع دولت به جای افزایش عدالت مالیاتی و کاهش فشار مالیات بر تولید و عموم جامعه که حالا با تورم بالای ۵۰ درصد دست به گریبان هستند و همین تورم نیز به نوعی اخذ مالیات چندچانیه از آنان است باز هم مردم را در گیر مالیات‌های دیگر از جمله مالیات بر ارزش افزوده می‌کند.

یک عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تهران با انتقاد از افزایش ۶۲ درصدی درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه ۱۴۰۵ تأکید کرد: «تحقق چنین رشدی در شرایط رکود اقتصادی، افت تقاضا و کاهش قدرت خرید خانوارها را در پی دارد و می‌تواند فشار مضاعفی بر بنگاه‌های شفاف

و مصرف‌کنندگان وارد کند. عباس آرگون در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به شرایط فعلی اقتصاد کشور گفت: «واقعیت این است که معمولاً در شرایط رکودی، درآمدهای مالیاتی کاهش پیدا می‌کند و امروز هم ما با نوعی رکود اقتصادی مواجه هستیم.»

وی افزود: «ناترازی انرژی، فعالیت بنگاه‌ها را با مشکل مواجه کرده، از طرف دیگر پس از اتفاقات اخیر شاهد افت تقاضا بوده‌ایم و کاهش قدرت خرید مردم نیز کاملاً مشهود است.»

این عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تهران تأکید کرد: «در چنین شرایطی، پیش‌بینی رشد ۶۲ درصدی درآمدهای مالیاتی با ابهامات جدی همراه است و به نظر می‌رسد تحقق این رقم با مشکلات متعددی مواجه شود و کار ساده‌ای نباشد».

آرگون با اشاره به افزایش مالیات بر ارزش افزوده گفت: «مالیات بر ارزش افزوده در نهایت فشارش به مصرف‌کننده نهایی برمی‌گردد و حالا که این نرخ ۱۲ درصد هم افزایش پیدا کرده است، عملاً بار بیشتری به مردم تحمیل می‌شود. در شرایط تئوری فعلی، این موضوع می‌تواند فشار مضاعفی بر خانوارها وارد کند و بر تقاضای مصرفی اثر